

**LIETUVOS RESPUBLIKOS
VADOVYBĖS APSAUGOS ĮSTATYMO NR. IX-1183 2, 13, 14 IR 57 STRAIPSNIŲ
PAKEITIMO, LIETUVOS RESPUBLIKOS VADOVYBĖS APSAUGOS ĮSTATYMO
NR. IX-1183 PAKEITIMO ĮSTATYMO NR. XIII-2901 2 STRAIPSNIO PAKEITIMO,
LIETUVOS RESPUBLIKOS PAREIGŪNŲ IR KARIŲ VALSTYBINIŲ PENSIJŲ
ĮSTATYMO NR. I-693 3, 6 IR 7 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO, LIETUVOS RESPUBLIKOS
VIDAUS TARNYBOS STATUTO 55 STRAIPSNIO PAKEITIMO
ĮSTATYMŲ PROJEKTŲ
AIŠKINAMASIS RAŠTAS**

1. Įstatymų projektų rengimą paskatinusios priežastys, parengtų įstatymų projektų tikslai ir uždaviniai

Lietuvos Respublikos vadovybės apsaugos įstatymo Nr. IX-1183 (toliau – VAI) 2, 13, 14 ir 57 straipsnių pakeitimo, Lietuvos Respublikos vadovybės apsaugos įstatymo Nr. IX-1183 pakeitimo įstatymo Nr. XIII-2901 2 straipsnio pakeitimo įstatymo, Lietuvos Respublikos pareigūnų ir karių valstybinių pensijų įstatymo Nr. I-693 (toliau – PIKVPĮ) 3, 6 ir 7 straipsnių pakeitimo ir Lietuvos Respublikos vidaus tarnybos statuto (toliau – VTS) 55 straipsnio pakeitimo įstatymų projektų (toliau visi kartu – Projektai) rengimą paskatino kelios priežastys.

Visų pirma, įvertinus šiuo metu vykstančių geopolitinių neramumų nulemtas naujas grėsmes Lietuvos Respublikos vadovybės apsaugos tarnybos (toliau – Tarnyba) saugomiems asmenims už Lietuvos Respublikos ribų bei Lietuvos Respublikos diplomatinėms atstovybėms, konsulinėms įstaigoms ir specialiosioms misijoms, kurioms Vyriausybės ar jos įgaliotos institucijos nustatyta tvarka skirta fizinė apsauga (toliau – atstovybės), bei galiojančio VAI nuostatų, skirtų nuo jų apsaugoti, veiksmingumą, kilo poreikis įtvirtinti papildomus saugiklius, kad būtų užkirstas kelias kylančioms grėsmėms bei sudarytos sąlygos veiksmingai saugomų asmenų bei atstovybių apsaugai.

Ne mažiau svarbus klausimas – poreikis tobulinti teisinį reguliavimą sudarant teisines prielaidas Tarnybai, atsiradus poreikiui, pavesti saugoti ir kitus svarbius valstybei objektus (tam tikras Lietuvos Respublikos valstybės institucijas ar įstaigas), kurių veiklos sutrikdymas gali sukelti grėsmę nacionaliniam saugumui ar pažeisti valstybės interesus. Tokios galimybės nustatymas ypač aktualus besikeičiant geopolitinėms aplinkybėms, taip pat, kai iškyla poreikis perskirstyti vidaus reikalų sistemos pareigūnų pajėgas, kurias būtina nukreipti kitų svarbių valstybės objektų (pvz., nacionaliniam saugumui užtikrinti svarbių įmonių ir jų infrastruktūros) fizinei apsaugai užtikrinti.

Atsižvelgiant į esamą geopolitinę situaciją, kylančias grėsmes bei vertinant, kad tai ilgalaikė tendencija, Tarnybai būtina turėti galimybę kaip įmanoma greičiau privaloma tvarka išsiųsti pareigūnus į užsienį vykdyti tarnybines pareigas net ir tais atvejais, jei pareigų vykdymo vietovė pareigūnui nepatraukli dėl socialinių, politinių ar kitų aplinkybių. Paminėtinas šių dienų situacijos pavyzdys – padėtis Ukrainoje ir būtinybė saugoti Ukrainoje esančią Lietuvos Respublikos atstovybę bei užtikrinti Ukrainoje reziduojančio Lietuvos Respublikos ambasadoriaus saugumą, būtinybė saugoti diplomatinės atstovybės Rusijos Federacijos teritorijoje (esant neigiamam ir priešiškam nusistatymui Lietuvos Respublikos piliečių ir ypatingai pareigūnų atžvilgiu). Tarnyba privalo turėti teisinius instrumentus užtikrinti veiklos tęstinumą bet kokiomis sąlygomis. Kartu atkreiptinas dėmesys, kad šis reglamentavimas skirtas nustatyti Tarnybos pareigūnų tarnybos vykdymo sąlygas, Tarnybos pareigūnai duoda priesaiką Lietuvos valstybei ir privalo vykdyti savo pareigas bet kokiomis aplinkybėmis.

Antra, siekiant teisinio aiškumo ir nuoseklumo, būtina patikslinti nuostatas, susijusias su pareigūnų ir karių valstybinių pensijų skyrimu ir išmokėjimu, įskaitant pareigūnų ištarnautą Tarnyboje laiką, taip pat siekiant į vidaus tarnybos stažą įskaityti faktinį tarnybos Tarnyboje laiką.

Pagrindinis Projektų tikslas – sudaryti teisines prielaidas efektyviai Tarnybos veiklai ir stiprinti saugomų asmenų už Lietuvos Respublikos ribų bei atstovybių apsaugą nuo visų galinčių kelti grėsmę rizikos veiksnių ir šalinti tokių veiksnių atsiradimo priežastis ir sąlygas, atnaujinti Tarnybos veiklos teisinį reglamentavimą atsižvelgiant į nūdienos realijas.

Siekiant šio tikslo siūloma:

1. Numatyti galimybę Tarnybai saugoti saugomus asmenis už Lietuvos Respublikos ribų.
2. Numatyti galimybę pavesti Tarnybai Lietuvos Respublikos valstybės institucijų ar įstaigų apsaugos vykdymą.
3. Numatyti galimybę siųsti Tarnybos pareigūnus be jų rašytinio sutikimo ne ilgesniam kaip 2 metų laikotarpiui saugoti atstovybių.
4. Išspręsti VAI praktinio taikymo metu iškilusias spragas dėl Tarnybos stažo įskaitymo.
5. Ištaisyti Lietuvos Respublikos vadovybės apsaugos įstatymo Nr. IX-1183 pakeitimo įstatymo Nr. XIII-2901 2 straipsnio 5 dalyje techninio pobūdžio klaidą.

2. Įstatymų projektų iniciatoriai (institucija, asmenys ar piliečių įgalioti atstovai) ir rengėjai

Projektus parengė Tarnybos (direktorius – Rymantas Mockevičius, tel. 8 706 63101, el. p. lrvat@vat.lt) Korupcijos prevencijos ir vidaus tyrimų skyriaus (viršininkas – Vytis Belkevičius, tel. 8 706 63150, el. p. vytis.belkevicius@vat.lt) vyriausioji specialistė Vera Konopliova (tel. 8 706 63156, el. p. vera.konopliova@vat.lt).

3. Kaip šiuo metu reguliuojami įstatymų projektuose aptarti teisiniai santykiai

1. VAI 2 straipsnio 11 dalyje yra išvardinti šiuo metu Vadovybės apsaugos tarnybos saugomi objektai.
2. VAI 13 straipsnio 6 punkte numatyta, kad už Lietuvos Respublikos ribų Tarnyba vykdo vadovybės fizinę apsaugą.
3. VAI 14 straipsnio 12 punktas numato, kad Tarnyba turi teisę siųsti pareigūnus jų rašytiniu sutikimu saugoti atstovybių.
4. VAI 57 straipsnio 1 dalis numato, kad su Lietuvos Respublikos užsienio reikalų ministru suderinta ir Vadovybės apsaugos tarnybos direktoriaus nustatyta tvarka pareigūnai jų rašytiniu sutikimu ne ilgesniam kaip 2 metų laikotarpiui gali būti siunčiami saugoti atstovybių.
5. PIKVPĮ 3 straipsnio 3 dalis bei 6 straipsnio 2 dalis šiuo metu nenumato Tarnyboje išstarnauto laiko įskaitymo pareigūnų ir karių valstybinei pensijai skirti.
6. PIKVPĮ 3 straipsnio 5 dalis šiuo metu nenumato pareigūnų ir karių valstybinės pensijos skyrimo tvarkos ir sąlygų, kai Tarnybos pareigūnai dėl pačių kaltės buvo pašalinti iš Tarnybos po 2016 m. sausio 1 d.
7. PIKVPĮ 7 straipsnio 1 dalis nenumato pareigūnų ir karių valstybinės netekto darbingumo pensijos skyrimo Tarnybos pareigūnams.
8. VTS 55 straipsnio 1 dalies 1 punktas numato, kad pareigūno vidaus tarnybos stažas skaičiuojamas tarnybos pradžia laikant jo priėmimo į vidaus tarnybą datą ir į vidaus tarnybos stažą papildomai įskaitant (tarp jų ir laikotarpius, buvusius iki 1990 m. kovo 11 d.) faktinį tarnybos vidaus reikalų, krašto apsaugos, valstybės saugumo, prokuratūros sistemose, Specialiųjų tyrimų tarnyboje, Kalėjų departamente, jam pavaldžiose įstaigose ir valstybės įmonėse ir Lietuvos Respublikos muitinėje laiką nuo paskyrimo į pareigūno pareigas ar kario statuso įgijimo dienos.

4. Kokios siūlomos naujos teisinio reguliavimo nuostatos ir kokių teigiamų rezultatų laukiama

- Dėl VAI 2 straipsnio 11 dalies, 13 straipsnio (6 punkto pakeitimo ir papildymo nauju 12 punktu), 14 straipsnio 12 punkto ir 57 straipsnio 1 dalies pakeitimų:

VAI 2 straipsnio 11 dalies pakeitimu ir 13 straipsnio papildymu nauju 12 punktu siekiama sudaryti teisinę prielaidą esant poreikiui Tarnybai pavesti saugoti konkrečius objektus (tam tikras Lietuvos Respublikos valstybės institucijas ar įstaigas), kurių veiklos sutrikdymas sukeltų grėsmę nacionaliniam saugumui ar pažeistų valstybės interesus. Analogiškas teisinis reguliavimas nustatytas ir Lietuvos Respublikos viešojo saugumo tarnybos įstatymo 7 straipsnio 7 punkte, numatančiame, kad Viešojo saugumo tarnyba prie Vidaus reikalų ministerijos „saugo svarbius valstybės objektus pagal Vyriausybės patvirtintą sąrašą“. Valstybės institucijų ar įstaigų apsaugą

Tarnyba (nuolat arba tam tikru apibrėžtu laikotarpiu) vykdytą tuo atveju, jei jų apsaugos organizavimas būtų pavestas Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2015 m. spalio 19 d. nutarimu Nr. 1090 „Dėl vidaus reikalų ministro valdymo srities įstaigų saugomų pirmos ir antros kategorijos nacionaliniam saugumui užtikrinti svarbių įmonių ir joms priklausančių ar jų valdomų nacionaliniam saugumui užtikrinti svarbių įrenginių ir turto bei kitų svarbių valstybės objektų, taip pat Lietuvos Respublikos vadovybės apsaugos tarnybos saugomų svarbių valstybės objektų“.

VAĮ 13 straipsnio 6 punkto pakeitimu siūloma nustatyti, kad fizinė apsauga už Lietuvos Respublikos ribų būtų numatyta ne tik vadovybei, bet ir kitiems saugomiems asmenims, numatytiems VAĮ 2 straipsnio 10 dalyje. VAĮ 14 straipsnio 12 punkto ir 57 straipsnio 1 dalies pakeitimas užtikrintų lankstesnę ir operatyvesnę atstovybių apsaugos organizavimą. Teisinio reguliavimo pakeitimai užkirstų kelią dėl šiuo metu esančios geopolitinės padėties kylančioms grėsmėms bei sudarytų sąlygas veiksmingai ir savalaikiai saugomų asmenų ir atstovybių apsaugai.

- Dėl PIKVPĮ 3 straipsnio 3 ir 5 dalių, 6 straipsnio 2 dalies, 7 straipsnio 1 dalies ir VTS 55 straipsnio 1 dalies 1 punkto pakeitimų:

PIKVPĮ 3 straipsnio 3 dalies ir 6 straipsnio 2 dalies pakeitimu siekiama įskaityti pareigūnų ištarnautą Tarnyboje laiką pareigūnų ir karių valstybinių pensijoms skirti ir išmokėti. PIKVPĮ 3 straipsnio 5 dalies pakeitimas numatys pareigūnų ir karių valstybinės pensijos skyrimo tvarką ir sąlygas, kai Tarnybos pareigūnai dėl pačių kaltės buvo pašalinti iš Tarnybos po 2016 m. sausio 1 d. PIKVPĮ 7 straipsnio 1 dalies pakeitimas nustatys pareigūnų ir karių valstybinės netekto darbingumo pensijos skyrimą Tarnybos pareigūnams. VTS 55 straipsnio 1 dalies pakeitimu siekiama į vidaus tarnybos stažą įskaityti faktinį tarnybos Tarnyboje laiką.

5. Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo rezultatai, galimos neigiamos priimtų įstatymų pasekmės ir kokių priemonių reikėtų imtis, kad tokių pasekmių būtų išvengta

Nenumatoma.

6. Kokią įtaką įstatymai turės kriminogeninei situacijai, korupcijai

Įstatymai neigiamos įtakos kriminogeninei situacijai ir korupcijai neturės.

7. Kaip įstatymų įgyvendinimas atsilieps verslo sąlygoms ir jo plėtrai

Įstatymai nesusiję su verslo sąlygomis ir jų plėtra.

8. Ar įstatymų projektai neprieštarauja strateginio lygmens planavimo dokumentams

Projektai neprieštarauja strateginio lygmens planavimo dokumentams.

9. Įstatymų įtraukimas į teisinę sistemą, kokius teisės aktus būtina priimti, kokius galiojančius teisės aktus reikia pakeisti ar pripažinti netekusiais galios

Priėmus įstatymus, kitų įstatymų priimti, keisti ar pripažinti netekusiais galios nereikės.

10. Ar įstatymų projektai parengti laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų, o įstatymo projekto sąvokos ir jas įvardijantys terminai įvertinti Terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka

Projektai parengti laikantis nustatytų Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų. Įstatymų projektuose neapibrėžiamos naujos sąvokos, kurias reikėtų įvertinti Terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka (VAĮ projekte tik redakciškai tikslinama sąvokos „saugomi objektai“ apibrėžtis, kuri yra išvardijamojo pobūdžio, papildant ją dar viena saugotinių objektų kategorija).

11. Ar įstatymų projektai atitinka Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas ir Europos Sąjungos dokumentus

Projektų nuostatos Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatomis ir Europos Sąjungos dokumentams neprieštarauja.

12. Jeigu įstatymams įgyvendinti reikia įstatymų įgyvendinamųjų teisės aktų, kas ir kada juos turėtų priimti

Vadovybės apsaugos tarnybos direktorius iki 2022 m. birželio 30 d. turės pakeisti su Lietuvos Respublikos užsienio reikalų ministru suderintą Lietuvos Respublikos vadovybės apsaugos tarnybos pareigūnų siuntimo vykdyti Lietuvos Respublikos diplomatinių atstovybių, konsulinių įstaigų ir specialiųjų misijų apsaugą tvarkos aprašą.

Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2015 m. spalio 19 d. nutarimas Nr. 1090 „Dėl vidaus reikalų ministro valdymo srities įstaigų saugomų pirmos ir antros kategorijos nacionaliniam saugumui užtikrinti svarbių įmonių ir joms priklausančių ar jų valdomų nacionaliniam saugumui užtikrinti svarbių įrenginių ir turto bei kitų svarbių valstybės objektų, taip pat Lietuvos Respublikos vadovybės apsaugos tarnybos saugomų svarbių valstybės objektų“ būtų keičiamas tik tuo atveju, jei iškilų poreikis konkretų objektą įtraukti į Tarnybos saugotinų objektų sąrašą.

13. Kiek valstybės, savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų prireiks įstatymams įgyvendinti, ar bus galima sutaupyti (pateikiami prognozuojami rodikliai einamaisiais ir artimiausiais 3 biudžetiniais metais)

Lietuvos Respublikos vadovybės apsaugos įstatymo Nr. IX-1183 2, 13, 14 ir 57 straipsnių pakeitimo projekte atsiranda nauja papildoma Vadovybės apsaugos tarnybos funkcija – saugoti Vyriausybės patvirtintame sąraše nurodytų Lietuvos Respublikos valstybės institucijų ar įstaigų patalpas arba pastatus, pastatų teritoriją ir jose esantį turtą. Šios nuostatos įgyvendinimas ateityje (nusprendus konkretų objektą įtraukti į Tarnybos saugotinų objektų sąrašą, tvirtinamą Vyriausybės nutarimu) gali pareikalauti valstybės, savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų, išplečiant esamų Vadovybės apsaugos tarnybos pareigūnų etatų skaičių ir didinant Vadovybės apsaugos tarnybos finansavimą. Einamaisiais ir artimiausiais 3 biudžetiniais metais nenumatoma sutaupyti lėšų.

14. Įstatymų projektų rengimo metu gauti specialistų vertinimai ir išvados

Projektų rengimo metu specialistų vertinimų ir išvadų negauta.

15. Reikšminiai žodžiai, kurių reikia šiems įstatymų projektams įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, įskaitant Europos žodyno „Eurovoc“ terminus, temas bei sritis

Nėra.

16. Kiti, iniciatorių nuomone, reikalingi pagrindimai ir paaiškinimai

Nėra.
